

ЗУ «ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ»

СТАТТЯ 42. ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ ПРИМУСУ

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу - це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі

СПЕЦІАЛЬНІ ЗАСОБИ:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокери пристрої контактної та контактно-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;
- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- 10) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
- 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;
- 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
- 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби.

5. Поліцейський за жодних обставин не може застосовувати заходи примусу, не визначені цим Законом.

6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронежилетів та іншого спеціального екіпірування).

7. Поліцейський **зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.**

8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та вогнепальною зброєю встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

СТАТТЯ 43. ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ ПРИМУСУ

1. Поліцейський зобов'язаний *заздалегідь попередити особу про застосування* фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке ***попередження є не виправданим або неможливим***.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей - через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. ***ЗАБОРОНЕНО*** застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї ***до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо***.

СТАТТЯ 44. ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ СИЛИ

1. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

2. Поліцейський зобов'язаний ***письмово повідомити*** свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

СТАТТЯ 45. ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

1. Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом.

2. Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки у разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Загальні **ПРАВИЛА ЗАСТОСУВАННЯ** спеціальних засобів:

1) кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:

а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;

б) під час затримання особи;

в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;

г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі і оточуючим;

г') проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;

2) гумові та пластикові кийки застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;

в) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

3) засоби, споряджені речовинами слезогінної та дратівної дії, застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

4) засоби примусової зупинки транспорту застосовуються для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;

5) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень застосовуються для:

а) затримання особи;
б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

6) електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського;

7) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби застосовуються для:

а) маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей;

8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;

в) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

9) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:

а) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

б) відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;

в) примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;

г) затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні злочину;

10) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, застосовуються для:

а) захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

б) відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;

в) затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

г) затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;

г) затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

д) подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;

е) знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

є) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

ж) відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей;

11) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовуються для:

а) забезпечення маскування дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи;

12) службовий собака застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;

г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського;

13) службовий кінь застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

4. Поліції (поліцейському) ЗАБОРОНЕНО:

1) наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шиї, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;

2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і

відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;

3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;

4) застосовувати водомети при температурі повітря нижче **+10° С**;

5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоциколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

6) застосовувати кайданки більше ніж **2 години** безперервного використання або без послаблення їх тиску.

5. Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

6. Поліцейський зобов'язаний ***у письмовій формі повідомити*** свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі **поранення або каліцтво** внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського **зобов'язаний НЕГАЙНО повідомити** про це відповідного прокурора.

7. Допустимі параметри спеціальних засобів у частині їх фізичного, хімічного та іншого впливу на організм людини визначаються уповноваженими установами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

8. Правила зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів, що є на озброєнні поліції, визначаються нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України.

СТАТТЯ 46. ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боеприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений **У ВИНЯТКОВИХ ВИПАДКАХ застосовувати** вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. **Застосування** вогнепальної зброї **БЕЗ ПОПЕРЕДЖЕННЯ** допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений **застосовувати** вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений **застосовувати** вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському **ЗАБОРОНЕНО застосовувати** вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогнебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний **у письмовій формі** повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також **негайно** повідомити свого керівника **про активне** застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський **може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність**, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський **може привести в готовність вогнепальну зброю** та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може **ВИКОРИСТАТИ** вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

Наказ МВС України №70 від 01.02.2016

ІНСТРУКЦІЯ ІЗ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВОДЖЕННІ ЗІ ЗБРОЄЮ

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Ця Інструкція визначає систему заходів, спрямованих на забезпечення особистої безпеки поліцейських, запобігання загибелі, пораненням і травмуванню їх та інших осіб під час поводження з вогнепальною зброєю, ручним протитанковим і підствольним гранатометами, реактивною протитанковою і бойовою ручною гранатами (далі - зброя).

2. Вимоги цієї Інструкції поширюються на всіх без винятку поліцейських центрального органу управління поліції, його територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, районах, містах, районах у містах (далі - орган поліції), державних установ (далі - установа), навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських (далі - заклад).

3. Забезпечення особистої безпеки поліцейськими при поводженні зі зброєю є складовою частиною службової діяльності органів (закладів, установ) поліції і здійснюється під час:

- 1) вивчення матеріальної частини зброї, навчання правил та порядку її застосування і використання, заходів безпеки при поводженні зі зброєю і влучній стрільбі в закладах (установах) та за місцем служби в системі службової підготовки;
- 2) закріплення за поліцейськими вогнепальної зброї;
- 3) отримання і здачі зброї в черговій частині органу (закладу, установи) поліції;
- 4) виконання службових обов'язків поліцейськими з протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку;
- 5) проведення навчально-тренувальних стрільб;
- 6) постійного зберігання та носіння вогнепальної зброї і боєприпасів поліцейськими;
- 7) чищення зброї;
- 8) вилучення зброї та боєприпасів;
- 9) перевірок наявності та організації зберігання зброї і боєприпасів.

4. Основні правила дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю:

- 1) безпека при стрільбі (метанні гранат) забезпечується точним виконанням вимог, що встановлені цією Інструкцією, а також правильною організацією практичних стрільб та дисциплінованістю їх учасників;
- 2) кожен поліцейський повинен знати та точно виконувати встановлені цією Інструкцією заходи безпеки при поводженні зі зброєю та боєприпасами.

5. Вогнепальна зброя закріплюється за поліцейським, який ***склав Присягу на вірність Українському народові, завершив навчання у закладі (установі) та/або пройшов первинну професійну підготовку і направлений для подальшого проходження служби, а також склав заліки із знання матеріальної частини зброї, порядку і правил її застосування, заходів безпеки при поводженні з нею, виконав норматив з вогневої підготовки та вправу зі стрільби.***

6. Поліцейський, за яким закріплена вогнепальна зброя, **зобов'язаний:**

- 1) знати та точно виконувати вимоги, встановлені цією Інструкцією;
- 2) забезпечити зберігання зброї і підтримувати її у справному та змащеному стані;
- 3) отримавши вогнепальну зброю та боєприпаси, діяти відповідно до вимог, передбачених розділами III, IV цієї Інструкції;
- 4) під час виконання службових обов'язків, проведення практичних стрільб постійно контролювати наявність отриманої зброї (боєприпасів) та не допускати випадіння її або витягування з кобури (спеціального спорядження) іншими особами;
- 5) здати зброю і боєприпаси до чергової частини органу (закладу, установи) поліції негайно після виконання службових обов'язків. У разі неможливості своєчасного прибуття до органу (закладу, установи) поліції повідомити про це безпосереднього керівника і далі діяти за його наказом.

7. Перевірка в поліцейських рівня знань із заходів безпеки при поводженні зі зброєю відображається у внутрішній документації органу (закладу, установи) поліції та проводиться, зокрема:

- 1) перед призначенням на вищу посаду, закріпленням вогнепальної зброї;
- 2) під час інструктажів поліцейських перед заступанням на службу, виконанням службових обов'язків з протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку;
- 3) під час перевірки несення служби поліцейськими органів (закладів, установ) поліції;
- 4) перед проведенням практичних стрільб;
- 5) не рідше двох разів на рік комісією, яка призначається наказом керівника органу (закладу, установи) поліції. Результати перевірки знань поліцейських оформляються протоколом засідання комісії з перевірки рівня знань із заходів безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю (додаток 1);
- 6) під час проведення підсумкової перевірки рівня службової підготовленості поліцейських за результатами навчального року, комплексних інспектувань, контрольних та цільових перевірок органу (закладу, установи) поліції.

8. Працівник підрозділу кадрового забезпечення органу (закладу, установи) поліції заповнює картку-застереження (додаток 2) і передає її уповноваженому працівнику чергової частини органу (закладу, установи) поліції (далі - оперативний черговий), якщо поліцейський:

- 1) показав рівень знань із заходів безпеки при поводженні зі зброєю, порядку і правил її застосування і використання нижче ніж "добре";
- 2) показав рівень знань матеріальної частини зброї нижче ніж "задовільно";
- 3) не виконав норматив з вогневої підготовки або вправу зі стрільби.

Протягом тижня з цим поліцейським проводяться додаткові заняття з вогневої підготовки і повторна перевірка рівня знань (складання заліку). Після позитивного складання заліку картка-застереження з чергової частини вилучається.

9. Організація занять і перевірка рівня знань у поліцейських заходів безпеки при поводженні зі зброєю покладаються на керівника органу (закладу, установи) поліції.

10. Категорично ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- 1) виймати зброю (боєприпаси) з кобури (спеціального спорядження, підсумка) без потреби;
- 2) тримати палець на спусковому гачку без необхідності;
- 3) знімати запобіжник з положення "запобігання" у всіх випадках, не пов'язаних зі стрільбою;
- 4) закривати або затикати сторонніми предметами канал ствола, що при пострілі може призвести до його роздуття чи розриву;
- 5) безпідставно спрямовувати ствол зброї у бік людей, транспорту, будинків, інших будівель та споруд. За необхідності зброя спрямовується на поверхню, яка в змозі прийняти кулю, наприклад: на землю, стовбур дерева, кулеуловлювач або вгору під кутом 45 - 60 градусів;
- 6) залишати зброю без нагляду, а також передавати її іншим особам;
- 7) користуватися без необхідності чужою зброєю та/або зброєю, навички поводження з якою відсутні;
- 8) проводити чищення зброї у невідведених для цього місцях, змащувати її бензином та іншими легкозаймистими речовинами, а також абразивними матеріалами, допускати наявність відкритого полум'я під час її чищення;
- 9) при поводженні з боєприпасами допускати їх пошкодження, забруднення тощо.

11. Особа, яка допустила порушення заходів безпеки при поводженні зі зброєю, відповідає в установленому законодавством порядку.

II. ІНСТРУКТАЖ З ПИТАНЬ ДОТРИМАННЯ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВОДЖЕННІ ЗІ ЗБРОЄЮ

1. Види інструктажів з питань дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю:

- 1) первинний інструктаж;
- 2) цільовий інструктаж.

2. ПЕРВИННИЙ інструктаж проводиться з поліцейськими, які:

- 1) щойно призначені на посаду до органу (закладу, установи) поліції;
- 2) зараховані на курси первинної професійної підготовки;
- 3) зараховані на навчання до закладу (установи) або прибули до органу (закладу, установи) поліції для проходження стажування (практики).

3. Згідно з орієнтовним переліком питань первинного інструктажу, передбаченим додатком 3 до цієї Інструкції, такий **інструктаж проводять:**

- 1) керівник (заступник керівника, уповноважена особа від керівництва) органу (закладу, установи) поліції;
- 2) працівник підрозділу професійного навчання, інструктор з особистої безпеки, викладач профільної кафедри (циклу).

4. ЦІЛЬОВИЙ інструктаж проводиться з поліцейськими перед:

- 1) виконанням службових завдань, пов'язаних із можливим застосуванням або використанням зброї;
- 2) проведенням спеціальних операцій;
- 3) проведенням практичних стрільб;
- 4) проведенням командно-штабних навчань;
- 5) відрядженням з вогнепальною зброєю.

5. Цільовий інструктаж проводять:

- 1) особи, передбачені пунктом 3 цього розділу;
- 2) керівник стрільб;
- 3) керівник спеціальної операції;
- 4) керівник командно-штабних навчань.

Місце проведення цільового інструктажу визначається особою, яка його проводить, виходячи з конкретного завдання.

Цільовий інструктаж завершується перевіркою рівня знань, а саме: усним опитуванням знання матеріальної частини зброї, правил та порядку її застосування і використання, заходів безпеки при поводженні з нею, основ, правил і прийомів стрільби, а також перевіркою набутих навичок безпечного поводження зі зброєю. Рівень знань перевіряє особа, яка проводила інструктаж.

6. Запис про проведення первинного (цільового) інструктажу робить особа, яка його проводила, у журналі реєстрації інструктажів з питань дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю (додаток 4) (далі - журнал).

Журнал має бути прошнурований, пронумерований, скріплений печаткою, зареєстрований у відповідному підрозділі та зберігатися в черговій частині органу (закладу, установи) поліції.

III. ПОРЯДОК ДІЙ ТА ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВОДЖЕННІ З ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ І БОЄПРИПАСАМИ ПІД ЧАС ЇХ ОТРИМАННЯ ТА ЗДАЧІ ДО ЧЕРГОВОЇ ЧАСТИНИ

1. Порядок отримання вогнепальної зброї і боєприпасів.

Про необхідність отримання поліцейськими зброї та боєприпасів керівник (заступник керівника, уповноважена особа від керівництва) органу (закладу, установи) поліції повідомляє оперативного чергового про необхідність їх видачі. З дозволу оперативного чергового під контролем керівника (заступника керівника, уповноваженої особи від керівництва) органу (закладу, установи) поліції поліцейські по одному заходять до спеціально обладнаної кімнати чергової частини для отримання зброї і боєприпасів. Отримавши вогнепальну зброю і боєприпаси, поліцейський **здійснює їх огляд та ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ:**

- 1) спрямувати ствол зброї в напрямку кулеуповлювача, при цьому вказівний палець повинен знаходитися на спусковій скобі;
- 2) перевірити наявність патрона в патроннику (зняти зброю із запобіжника, відвести затвор (затворну раму з газовим поршнем) у заднє положення, поставити його на затворну затримку (утримувати затворну раму з газовим поршнем у задньому положенні) та оглянути патронник);
- 3) переконавшись у відсутності патрона у патроннику повернути затвор у переднє положення (відпустити затворну раму з газовим поршнем);
- 4) здійснити спуск курка з бойового взводу в напрямку кулеуповлювача;
- 5) ввімкнути запобіжник;
- 6) перевірити кількість та стан отриманих патронів та самостійно спорядити ними магазини;
- 7) помістити запасний магазин (магазини) до кишені кобури (спеціального спорядження, підсумку для магазинів, розвантажувального жилета);
- 8) приєднати пістолет до пістолетного ремінця та помістити до кобури (спеціального спорядження), після чого, не виймаючи його, вставити основний магазин в основу рукоятки (приєднати основний магазин до ствольної коробки та помістити автомат у положення "на ремінь", "на груди", "за спину", "на плече").

При огляді ЗБРОЇ необхідно ПЕРЕВІРИТИ:

- 1) відповідність номерів на затворі, запобіжнику та магазинах номеру на рамці пістолета (відповідність номерів на ствольній коробці, затворній рамі з газовим поршнем номеру на кришці ствольної коробки автомата);

- 2) відсутність на металевих частинах зброї нальоту, іржі, бруду, подряпин, тріщин;
- 3) справність частин зброї;
- 4) стан утримання магазину в основі рукоятки (ствольної коробки);
- 5) чистоту каналу ствола.

У разі виявлення несправностей зброї їх необхідно терміново усунути. Якщо в органі (закладі, установі) поліції вони не можуть бути усунені, зброя направляється до ремонтної майстерні. На час ремонту зброї за поліцейським закріплюється інша (резервна) зброя.

При огляді ПАТРОНІВ необхідно ПЕРЕВІРИТИ:

- 1) відсутність на гільзах іржі й зеленого нальоту, особливо на капсулі, ум'ятин, подряпин, що перешкоджають входженню патрона до патронника;
- 2) чи не витягується куля з гільзи рукою, чи не виступає капсуль вище поверхні дна гільзи. Патрони з такими дефектами повинні бути відібрані і здані до чергової частини органу (закладу, установи) поліції;
- 3) відсутність навчальних патронів серед бойових.

Якщо патрони забруднені, вкриті незначним зеленим нальотом або іржею, їх необхідно витерти сухою чистою ганчіркою.

2. Порядок здачі вогнепальної зброї і боєприпасів.

Вогнепальна зброя і боєприпаси **після виконання службових обов'язків або в разі відсутності потреби НЕГАЙНО ЗДАЮТЬСЯ** на зберігання до чергової частини органу (закладу, установи) поліції.

Про необхідність здачі зброї та боєприпасів поліцейськими керівник (заступник керівника, уповноважена особа від керівництва) органу (закладу, установи) поліції повідомляє оперативного чергового, який їх приймає.

З дозволу оперативного чергового під контролем керівника (заступника керівника, уповноваженої особи від керівництва) органу (закладу, установи) поліції поліцейські по одному заходять до спеціально обладнаної кімнати чергової частини для здачі зброї та боєприпасів, проводять розряджання зброї і здають її та боєприпаси оперативному черговому.

Розряджання зброї проводиться біля кулеуловлювача, при цьому ствол зброї повинен бути спрямований в його напрямку.

При розряджанні зброї необхідно:

- 1) не виймаючи пістолет з кобури, витягти магазини з основи рукоятки і з кишені кобури (не змінюючи положення автомата, від'єднати основний магазин та вийняти з підсумка запасний);
- 2) самостійно вийняти патрони з магазинів, перевірити їх кількість та стан;
- 3) від'єднати пістолет від пістолетного ремінця та дістати його з кобури (спеціального спорядження) (зняти автомат з положення "на ремні", "на грудях", "на плечі");

- 4) перевірити наявність патрона в патроннику (вимкнути запобіжник, відвести затвор (затворну раму з газовим поршнем) у заднє положення, поставити його на затворну затримку (утримувати затворну раму з газовим поршнем у задньому положенні) та оглянути патронник);
- 5) переконавшись у відсутності патрона в патроннику, повернути затвор у переднє положення (відпустити затворну раму з газовим поршнем);
- 6) здійснити спуск курка з бойового взводу в напрямку кулеуповлювача;
- 7) ввімкнути запобіжник.

При прийманні від поліцейської вогнепальної зброї і боєприпасів оперативний черговий звіряє їх номери і кількість, візуально перевіряє їх стан (змащення), розкладає по встановлених для зберігання шафах та місцях і повертає картку-замісник.

Про факти втрати (затримки із здачею) вогнепальної зброї і боєприпасів поліцейськими оперативний черговий доповідає в установленому порядку керівнику (заступнику керівника, уповноваженій особі від керівництва) органу (закладу, установи) поліції і далі діє за його вказівкою відповідно до законодавства.

IV. ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВОДЖЕННІ З ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ

1. Вогнепальна зброя та боєприпаси до неї видаються поліцейському під його особисту відповідальність, який зобов'язаний берегти і підтримувати в належному стані передану йому в користування вогнепальну зброю (боєприпаси) та обачливо поводитися з нею (ними) відповідно до вимог цієї Інструкції.

2. Керівник (заступник керівника, уповноважена особа від керівництва) органу (закладу, установи) поліції під час проведення інструктажу наряду, що заступає на службу, в обов'язковому порядку перевіряє знання поліцейськими матеріальної частини виданої їм зброї, правил та порядку її застосування і використання, заходів безпеки при поводженні з нею, а під час перевірок несення служби поліцейськими перевіряє наявність у них зброї (боєприпасів) та дотримання правил її носіння.

3. У однострої необхідно пістолет носити в кобурі з пістолетним ремінцем на надійно застібнутому поясному ремені, при цьому кобура повинна знаходитися спереду, з лівого або правого боку; автомат носити на автоматному ремені в положенні "на плечі", "на грудях", "на ремні", "за спиною".

4. У цивільному одязі зброю необхідно носити на спеціальному спорядженні з дотриманням заходів запобігання її випаданню або витягуванню іншими особами.

5. Під час несення служби поліцейським слід *постійно контролювати наявність отриманої зброї*, а саме:

- 1) перед застосуванням заходів фізичного впливу, спеціальних засобів, подоланням перешкод, якщо пістолет був оголений, необхідно увімкнути на ньому запобіжник, покласти в кобуру (спеціального спорядження) та вжити заходів, які б унеможливили його втрату;
- 2) після застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів, подолання перешкод, падіння, виходу з місця значного скупчення людей, міського та іншого транспорту слід негайно перевірити наявність зброї, а також стан кобури (спеціального спорядження, автоматного ремня).

6. Під час несення служби категорично *ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ*:

- 1) проводити розбирання зброї;
- 2) вимикати запобіжник, досилати патрон до патронника, якщо в застосуванні чи використанні зброї немає необхідності. Недбале або необережне поводження зі зброєю, особливо якщо патрон знаходиться в патроннику, може призвести до випадкового пострілу;
- 3) від'єднувати магазин від зброї та виймати з нього патрони.

**V. ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВОДЖЕННІ ЗІ ЗБРОЄЮ
ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНИХ СТІЛЬБ**

1. Організація і проведення з поліцейськими навчально-тренувальних стрільб здійснюються відповідно до вимог нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України та організаційно-розпорядчих актів Національної поліції України.

2. Безпека при проведенні стрільб забезпечується їх чіткою організацією, безумовним виконанням заходів безпеки та високим станом дисципліни.

3. Керівник стрільб (інструктор з особистої безпеки) перед кожним практичним заняттям з використанням зброї перевіряє рівень знань поліцейськими матеріальної частини зброї, правил та порядку її застосування і використання, заходів безпеки при поводженні з нею. Поліцейські, які не засвоїли правил та порядку застосування і використання зброї, заходів безпеки при поводженні з нею, до проведення стрільб не допускаються.

4. Перед початком стрільб ретельно оглядається територія стрільбища (тиру). У разі проведення стрільб на стрільбищі виставляється наглядач, наряд оточення та призначається старший наряду оточення. За необхідності призначаються показувачі мішеней, у яких керівник стрільб обов'язково перевіряє знання заходів безпеки та їх обов'язків, після чого старший наряду оточення та показувачі мішеней розводяться по місцях виконання обов'язків і перевіряється зв'язок з ними.

5. При виконанні вправ зі стрільби, які передбачають поворот, розворот, перекиди, стрибки до моменту відкриття вогню, зброя повинна знаходитись на запобіжнику.

6. При пересуванні під час виконання вправ зі стрільби, у паузах між пострілами (у необмежений час) зброя повинна бути спрямована в сторону мішеней, а вказівний палець знаходитися на спусковій скобі чи затворі (затворній рамі з газовим поршнем).

7. Дозвіл на відкриття вогню дає виключно керівник стрільб. Вести вогонь у тирі (на стрільбищі) дозволяється тільки після команди "Вогонь!" ("Старт!"). Стрільба зупиняється за командою **"Відбій!" ("Стоп!" або "Стій! Припинити вогонь!")**. У період від команди "Відбій!" до команди "Вогонь!" будь-кому забороняється перебувати на рубежі відкриття вогню, підходити та торкатися зброї і боеприпасів, що там знаходяться.

8. Стрільба з ручного протитанкового та підствольного гранатометів, а також виконання вправ з бойовою ручною гранатою проводяться виключно на стрільбищі (полігоні).

9. Під час проведення навчально-тренувальних стрільб використовуються протишумові навушники та захисні окуляри.

10. Ведення вогню повинно бути **ТЕРМІНОВО ПРИПИНЕНО кожним стріляючим самостійно або за командою керівника стрільб у випадках:**

- 1) появи людей, машин, тварин у зоні ведення вогню, низьколітаючих літальних апаратів над районом проведення стрільб;
- 2) підняття білого прапора (у темну пору доби - увімкнення світла ліхтаря білого кольору) на командному пункті чи бліндажі (укритті), подачі сигналу ракети білого кольору;
- 3) виникнення пожежі під час стрільби;
- 4) втрати орієнтира під час проведення стрільб в темну пору доби.

11. Під час виконання вправи зі стрільби категорично **ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:**

- 1) заряджати зброю бойовими чи холостими патронами без команди керівника стрільб;
- 2) виймати зброю з кобури (чохла) без дозволу керівника стрільб;
- 3) спрямовувати зброю (незалежно від того, заряджена вона чи ні) у бік людей та місця, де вони можуть перебувати;
- 4) відкривати вогонь без команди керівника стрільб, у небезпечних напрямках, з несправної зброї та коли піднято білий прапор (увімкнено світло ліхтаря білого кольору) на командному пункті;

- 5) одягати, поправляти та знімати протишумові навушники і захисні окуляри зі зброєю в руках, а також після команди "Вогонь!" ("Старт!");
- 6) залишати зброю (боєприпаси) на рубежі відкриття вогню та передавати іншим особам без дозволу керівника стрільб.

VI. ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС СТРІЛЬБИ З РУЧНОГО ПРОТИТАНКОВОГО ГРАНАТОМЕТА

1. Стрільбу бойовими гранатами (пострілами) по броні або танку під час проведення практичних стрільб слід вести тільки з окопу або на безпечній дистанції, **не менше 150 метрів**, при цьому особовий склад повинен розташовуватися **не ближче 300 метрів** від цілі.

2. При стрільбі з гранатомета ззаду в секторі **90 градусів** у радіусі **30 метрів** не повинні перебувати люди (тварини), розміщуватись боєприпаси, вибухові і горючі речовини. Особливо ретельно за виконанням цієї вимоги необхідно стежити при стрільбі в темну пору доби.

3. При стрільбі дульна частина гранатомета повинна знаходитися **не ближче (не нижче) 20 см** від бруствера або укриття, щоб унеможливити торкання ґрунту або інших предметів пір'ям стабілізатора гранати після пострілу.

4. При стрільбі в положенні лежачи гранатометник повинен розташовуватися відносно гранатомета так, щоб уникнути ураження реактивним струменем порохових газів, направленим у задній сектор.

5. При стрільбі з усіх положень слід ужити заходів для захисту органів слуху.

6. Необхідно берегти гранати (постріли), особливо пороховий заряд, від вологості та високих температур. Під час стрільби в дощ, сніг, на вологій і піщаній місцевості гранати, що підготовлені до стрільби, розкладаються на сумці, підсумку, плащ-палатці тощо.

7. У всіх випадках ведення вогню ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- 1) допускати до стрільби осіб, які не засвоїли теоретичного розділу прийомів стрільби, порядку виконання вправи та правил поведінки з гранатометом і пострілами;
- 2) упирати казенну частину гранатомета в будь-які предмети або в ґрунт, відстань між казенним зрізом і стінкою окопу або іншого укриття повинна бути **не менше 2 метрів**;
- 3) вести вогонь з гранатомета, ствол якого засмічений брудом, снігом, піском тощо;

- 4) торкатись гранат, які після стрільби не розірвалися, такі гранати підлягають знищенню на місці їх падіння.

8. При стрільбі реактивною протитанковою гранатою **ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:**

- 1) допускати до пускового пристрою (гранат) осіб, які не вивчили їх тактико-технічні характеристики та вимоги заходів безпеки;
- 2) переключати (без потреби) пусковий пристрій з похідного положення в бойове;
- 3) переводити пусковий пристрій з бойового положення в похідне;
- 4) проводити розбирання або будь-які ремонтні роботи, а також витягувати гранату з пускового пристрою;
- 5) розводити і зводити труби з похідного положення в бойове до стрільби (при стрільбі з одноразових гранатометів).

9. При поводженні з реактивною протитанковою гранатою **НЕОБХІДНО:**

- 1) зберігати гранати відповідно до правил збереження боєприпасів;
- 2) транспортувати гранати тільки в закупорці і не допускати їх падіння;
- 3) не завдавати ударів і механічних пошкоджень;
- 4) у разі невикористання гранати (з розведеними трубами) реактивні протитанкові гранати розряджати пострілом у бік цілей (мішеней);
- 5) розводити труби пускового пристрою безпосередньо перед стрільбою;
- 6) не занурювати пусковий пристрій у воду.

VII. ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ СТРІЛЬБІ З ПІДСТВОЛЬНОГО ГРАНАТОМЕТА

1. У всіх випадках, коли стрільба з гранатомета не виконується, гранатомет повинен стояти на запобіжнику.

2. Необхідно оберегти ствол гранатомета від попадання в нього води, піску, бруду та інших сторонніх предметів.

3. Забороняється проводити із зарядженим гранатометом дії, не пов'язані з виконанням пострілу.

4. У разі виникнення затримки, не змінюючи напрямок ствола гранатомета, слід доповісти керівнику стрільб. Розряджання проводиться виключно фахівцями вибухотехнічного підрозділу або працівниками, які мають відповідні навички поводження з гранатометом.

5. Розряджати гранатомет необхідно тільки після постановки його на запобіжник. При цьому ствол гранатомета повинен бути спрямований у бік цілі (мішені).

6. Стрільба з гранатомета *ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ*:

- 1) якщо на автомат не встановлено направляючий стрижень поворотної пружини з клямкою і потиличник з ремнем, які знаходяться в комплекті гранатомета;
- 2) при кутах піднесення **більше 80 градусів**;
- 3) при складеному прикладі автоматів АКМС і АКС-74У (зброї із аналогічною будовою);
- 4) з приєднанням до автомата багнетом.

7. При стрільбі з підствольного гранатомета необхідно пам'ятати, що детонатор гранати зводиться на відстані **від 10 до 40 метрів** від дульного зрізу ствола гранатомета, тому на цій відстані не повинно бути перешкод, при зіткненні з якими може спрацювати детонатор.

8. Під час поводження з пострілами *ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ*:

- 1) піддавати гранати механічному та термічному впливам;
- 2) здійснювати будь-яке розбирання пострілів та їх елементів;
- 3) використовувати для стрільби гранати, які мають зелений наліт або вм'ятини на капсулі, тріщини або вм'ятини на детонаторі, корпусі, дні гранати, а також мають проколи кільця з фольги, встановленого всередині втулки металевого заряду;
- 4) використовувати для стрільби гранати, пошкоджені після падіння, та торкатися гранат, які не розірвалися після стрільби. Вони підлягають знищенню на місці їх падіння з дотриманням відповідних запобіжних заходів.

9. Під час поводження з пострілами *дотримуються таких заходів безпеки*:

- 1) не допускаються падіння гранат, пострілів та гранат з пороховими зарядами;
- 2) гранати та постріли перевозяться тільки в призначеному упакуванні;
- 3) гранати та постріли переносяться в призначених для цього сумках (підсумках, розвантажувальних жилетах);
- 4) гранати та постріли зберігаються в теплу пору року в тіні для запобігання дії сонячних променів;
- 5) гранати та постріли необхідно берегти від вологи, механічного та термічного впливу;
- 6) відкривається пенал і виймається пороховий заряд тільки перед стрільбою;
- 7) запобіжний ковпачок знімається тільки перед заряджанням гранатомета;
- 8) запобіжники, запобіжні ковпачки і чеки зберігаються до закінчення стрільби;
- 9) у разі стрільби під час дощу або снігу запобіжний ковпачок не знімається (якщо це не передбачено його конструкцією).

10. У разі порушення поліцейськими зазначених вимог ведення вогню негайно припиняється. Поліцейський, який допустив порушення заходів безпеки, знімається з рубежу відкриття вогню.

VIII. ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ ВИКОНАННІ ВПРАВ З БОЙОВОЮ РУЧНОЮ ГРАНАТОЮ

1. При виконанні вправ з бойовою ручною гранатою в пішому порядку або з бойової машини **слід дотримуватись таких заходів безпеки:**

- 1) заряджати бойову гранату дозволяється безпосередньо перед її використанням та за командою керівника стрільб;
- 2) не допускаються до кидання бойових гранат особи, які не засвоїли матеріальну частину гранати, заходи безпеки при поводженні з гранатами та порядок і правила їх кидання, застосування, використання;
- 3) поліцейські повинні бути в шоломах для захисту;
- 4) гранати та запали видаються лише перед виконанням вправи;
- 5) забороняється розбирати бойові гранати та усувати в них несправності, переносити їх не в гранатних сумках (підсумках, розвантажувальних жилетах);
- 6) обережати гранати та запали від сильних поштовхів, ударів, вогню, бруду та вологості;
- 7) бойові гранати та запали поліцейські переносять окремо один від одного, у гранатних сумках (підсумках, розвантажувальних жилетах), при цьому запал повинен бути загорнений у папір або ганчірку;
- 8) заряджати гранату (вставляти запал) дозволяється після її огляду та перед киданням і лише за командою керівника стрільб;
- 9) кидання оборонних осколкових гранат та протитанкових гранат проводиться з-за укриття, яке може захистити від поранення;
- 10) у разі, якщо гранату не кинули і запобіжну чеку не вийняли, розряджання проводиться тільки під наглядом керівника стрільб та фахівця вибухотехнічного підрозділу;
- 11) район кидання ручних гранат оточується в радіусі **не менше 350 метрів**;
- 12) гранати, які не розірвалися, знищуються підривом на місці. Облік таких гранат веде керівник стрільб;
- 13) поліцейські, які не задіяні у киданні гранат, повинні перебувати в укритті або на відстані **не ближче 350 метрів** від особи, яка її кидає;
- 14) забороняється виходити з укриття **раніше 10 секунд** після вибуху;
- 15) під час кидання декількох гранат наступну слід кидати не раніше ніж **через 5 секунд** після вибуху попередньої.

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Стаття 36. НЕОБХІДНА ОБОРОНА

1. **Необхідною обороною** визнаються дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення посягання, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.

2. Кожна особа має право на необхідну оборону незалежно від можливості уникнути суспільно небезпечного посягання або звернутися за допомогою до інших осіб чи органів влади.

3. **Перевищенням меж необхідної оборони** визнається умисне заподіяння тому, хто посягає, тяжкої шкоди, яка явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці захисту. Перевищення меж необхідної оборони тягне кримінальну відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених у статтях 118 та 124 цього Кодексу.

4. Особа не підлягає кримінальній відповідальності, якщо через сильне душевне хвилювання, викликане суспільно небезпечним посяганням, вона не могла оцінити відповідність заподіяної нею шкоди небезпечності посягання чи обстановці захисту.

5. **Не є перевищенням меж необхідної оборони і не має наслідком кримінальної відповідальності** застосування зброї або будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло чи інше приміщення, незалежно від тяжкості шкоди, яку заподіяно тому, хто посягає.

Стаття 39. КРАЙНЯ НЕОБХІДНІСТЬ

1. Не є злочином заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам у стані **крайньої необхідності**, тобто для усунення небезпеки, що безпосередньо загрожує особі чи охоронюваним законом правам цієї людини або інших осіб, а також суспільним інтересам чи інтересам держави, якщо цю небезпеку в даній обстановці не можна було усунути іншими засобами і якщо при цьому не було допущено перевищення меж крайньої необхідності.

2. **Перевищенням меж крайньої необхідності** визнається умисне заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам, якщо така шкода є більш значною, ніж відвернена шкода.

3. Особа **не підлягає кримінальній відповідальності** за перевищення меж крайньої необхідності, якщо внаслідок сильного душевного хвилювання, викликаного небезпекою, що загрозувала, вона не могла оцінити відповідність заподіяної шкоди цій небезпеці.

« ПМ »

ПМ – є особистою зброєю нападу та захисту, і призначений для ураження противника на коротких відстанях. Пістолет самозарядний, автоматика працює на принципі використання енергії віддачі вільного затвора. Надійність замикання каналу ствола при пострілі досягається за рахунок великої маси затвора та сили зворотної пружини.

Тактико-технічні характеристики

вага із спорядженим магазином	810 гр
вага з магазином без патронів	730 гр
довжина пістолета	161 мм
висота пістолета	126,75 мм
ширина пістолета	29 мм
довжина прицільної лінії	131 мм
довжина ствола	93 мм
кількість нарізів у стволі (правобічні)	4
калібр	9 мм
ємність магазину	8 патронів
бойова швидкострільність	30 пострілів/хв
початкова швидкість кулі	315 м/с
дальність ефективного вогню	50 м
дальність до якої зберігається убивча дія кулі	350 м
патрон	9x18 мм
вага патрона	10 гр
довжина патрона	25 мм
вага пули	6,1 гр
довжина кулі	12 мм
довжина гільзи	17,3 мм

Основні частини та механізми:

- 1 – рамка зі стволом і спусковою скобою;
- 2 – ударно-спусковий механізм
(спусковий гачок, спускова тяга з важелем зводу, шептало з пружиною, курок, бойова пружина, засувка бойової пружини);
- 3 – затвор із ударником, викидачем і запобіжником;
- 4 – зворотна пружина;
- 5 – затворна затримка;
- 6 – рукоятка з гвинтом;
- 7 – магазин.

1) РАМКА – для з'єднання всіх частин і механізмів пістолета. Основа рукоятки - для кріплення бойової пружини, рукоятки та розміщення магазину.

СТВОЛ – для направлення польоту кулі. Нарізи - для передачі кулі обертowego руху. Проміжки між нарізами - поля. Патронник - для розміщення патрона.

СПУСКОВА СКОБА – для запобігання спускового гачка від випадкового натискання. На передньому кінці гребінь для обмеження ходу затвора назад.

4) ЗВОРОТНЯ ПРУЖИНА – для повернення затвора у переднє положення після пострілу

5) ЗАТВОРНА ЗАТРИМКА – для утримання затвора в задньому положенні після використання всіх патронів з магазину

7) МАГАЗИН - для розміщення 8 патронів і подачі їх на лінію досилання

6) РУКОЯТКА С ГВИНТОМ – для зручності тримання пістолета в руці

2) УДАРНО-СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ:

КУРОК – для нанесення удару по ударнику

ШЕПТАЛО З ПРУЖИНОЮ – для утримання курка на бойовому і запобіжному взводі

СПУСКОВА ТЯГА З ВАЖЕЛЕМ ВЗВОДУ – для спуску курка з бойового взводу і зведення курка при натисканні на хвіст спускового гачка

СПУСКОВИЙ ГАЧОК – для спуску курка з бойового взводу і зведення курка при стрільбі самозведенням

БОЙОВА ПРУЖИНА – для приведення в дію курка, важеля взводу і спускової тяги

ЗАСУВКА БОЙОВОЇ ПРУЖИНИ – для кріплення бойової пружини до основи рукоятки пістолета

3) ЗАТВОР – для досилання патрона в патронник; запирання каналу ствола під час пострілу; викидання стріляної гільзи (патрона); постановки курка на бойовий звід

УДАРНИК – для розбивання капсули

ВИКИДАЧ – для утримання гільзи (патрона) у чашечці затвора до їх зустрічі з відбивачем

ЗАПОБІЖНИК – для запирання затвора з рамкою; обмеження руху курка (вперед і назад); зняття курка з бойового взводу; утримання ударника.

До приналежностей відносяться:

- **кобура** - для носіння й зберігання пістолета, запасного магазину й протирки;
- **протирка** - для розбирання, складання, чищення й змазування пістолета;
- **пістолетний ремінець** - для кріплення до поясного ремня пістолета й запобігання його втрати;
- **запасний магазин**

ПАТРОН «ПМ»

ЗАТРИМКИ при СТРІЛЬБІ з «ПМ»

ПРИЧИНИ ЗАТРИМКИ ► ДІЇ ПО УСУНЕННЮ

1. **Осічка** (затвор у крайньому передньому положенні, курок спущений, але постріл не відбувся)
 - ✓ Капсоль патрона несправний ► Перезарядити пістолет, продовжити стрільбу.
 - ✓ Згущення змазки або забруднення каналу під ударник ► Оглянути та прочистити пістолет.
 - ✓ Малий вихід ударника або забоїни на бойку ► Відправити пістолет до майстерні.
 - ✓ Ослаблене широке перо бойової пружини ► Відправити пістолет до майстерні.

2. **Недокриття патрона затвором** (затвор зупинився, не дійшовши до крайнього переднього положення; спуск курка здійснити не можна)
- ✓ Забруднення патронника, пазів рамки або чашечки затвору ► Дослати затвор вперед поштовхом руки та продовжити стрільбу.
 - ✓ Скрутний рух викидача через забруднення пружини викидача або гнітка ► Оглянути та прочистити пістолет.
 - ✓ Ослаблення або злам зворотної пружини ► Відправити пістолет до майстерні.
3. **Неподання чи непросування патрону з магазину в патронник** (затвор є в передньому положенні, але патрона в патроннику немає; затвор зупинився в середньому положенні разом з патроном, не дославши його в патронник)
- ✓ Не до кінця вставлений магазин в основу рукоятки ► Перевірити фіксацію магазину в основі рукоятки пістолета.
 - ✓ Забруднення магазину та рухомих частин ► Перезарядити пістолет та продовжити стрільбу. Прочистити пістолет і магазин.
 - ✓ Погнутість верхніх країв корпусу магазину ► Замінити несправний магазин.
 - ✓ Ослаблення пружини подавача ► Замінити несправний магазин.
4. **Прихват (ущемлення) гільзи затвором** (гільза не викинута назовні через вікно в затворі та заклинилася між затвором і казенним зрізом ствола)
- ✓ Забруднення рухомих частин пістолета ► Витягти магазин із основи рукоятки, викинути прихвачену гільзу та продовжити стрільбу.
 - ✓ Несправність викидача, його пружини чи відбивача ► Оглянути та прочистити пістолет. При несправності викидача з пружиною або відбивача відправити пістолет у майстерню.
5. **Автоматична стрільба**
- ✓ Згущення змазки або забруднення частин ударно-спускового механізму ► Оглянути та прочистити пістолет.
 - ✓ Зношення бойового зводу курка чи носика шептала ► Відправити пістолет у майстерню.
 - ✓ Послаблення чи злам пружини шептала ► Відправити пістолет у майстерню.
6. **Застрягання кулі в каналі ствола**
- ✓ Низька якість порохового заряду ► негайно припинити стрільбу, розрядити і перевірити зброю. Протиркою видалити кулю. Замінити патрони на патрони з іншої партії.

« ФОРТ - 12 »

ФОРТ-12 – є особистою зброєю нападу та захисту і призначений для ураження противника на коротких відстанях. Пістолет полуавтоматичний з магазинною подачею патронів; надійне замикання патронника досягається великою масою затвора та силою зворотної пружини.

Тактико-технічні характеристики

вага із спорядженим магазином	950 гр
вага з магазином без патронів	830 гр
довжина пістолета	180 мм
висота пістолета	131 мм
ширина пістолета	33 мм
довжина ствола	95 мм
кількість нарізів у стволі (правобічні)	6
калібр	9 мм
ємність магазину	12 патронів
бойова швидкострільність	40 пострілів/хв
дальність ефективного вогню	50 м
дальність до якої зберігається убивча дія кулі	350 м
початкова швидкість кулі	320 м/с (Makarov) 300 м/с (Kurz)
патрон	9x18 мм (Makarov) 9x17 мм (Kurz)
вага патрона	9x18 мм (Makarov) 10 гр
довжина патрона	25 мм
вага пули	6,1 гр
довжина кулі	12 мм
довжина гільзи	17,3 мм

Основні частини та механізми:

- 1 – рамка зі стволом, спусковою скобою, основою рукоятки;
- 2 – ударно-спусковий механізм (курок зі штовхачем, шептало з пружиною, спусковий гачок, спускова тяга, бойова пружина, важіль, упор, відокремлювач, відбивач);
- 3 – затвор з ударником, викидачем і запобіжником;
- 4 – направляюча вісь зі зворотними пружинами;
- 5 – затворна затримка; 6 – рукоятка; 7 – магазин

УДАРНО-СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ

РАМКА ЗІ СТВОЛОМ

15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28

ПРИКЛАД

ПРИКРЕПЛЕНИЕ

28 29 30 31 32 33 34 35 36 37

РУКОЯТКА

42 44 45 46

1 затвор, 2 викидач, 3 гніток викидача, 4 пружина викидача, 5 пружина гнітка запобіжника, 6 гніток запобіжника, 7 цілик, 8 пружина ударника, 9 ударник, 10 штифт пружинний, 11 запобіжник, 12,13 зворотні пружини, 14 направляюча вісь, 15 спусковий гачок, 16 пружина тяги, 17 штифт тяги, 18 спускова тяга, 19 відбивач, 20 шептало, 21 пружина шептала, 22 штифт шептала, 23 відокремлювач, 24 курок, 25 штовхач, 26 штифт штофхача, 27 штифт важеля, 28 ствол, 29 вісь затворної затримки, 30 затворна затримка, 31 пружина затворної затримки, 32 штифт спускового гачка, 33 штифт курка, 34 фіксатор магазина, 35 пружина фіксатора магазина, 36 гвинт, 37 рамка, 38 важіль, 39 бойова пружина, 40 упор, 41 рукоятка, 42 корпус магазина, 43 подавач, 44 пружина магазина, 45 дно магазина, 46 кришка магазина.

ЗАТРИМКИ при СТРІЛЬБІ з «ФОРТ-12»

ПРИЧИНИ ЗАТРИМКИ ► ДІЇ ПО УСУНЕННЮ

1. **Осічка** (затвор у крайньому передньому положенні, курок спущений, але постріл не відбувся)
 - ✓ Несправність патрону ► Перезарядити пістолет. Провести повторний постріл.
 - ✓ Загустіння мастила, забруднення або затирання ударника ► Пістолет розрядити, розібрати, оглянути і прочистити. При затиранні ударника пістолет відправити до майстерні.
 - ✓ Осадження або злам бойової пружини ► Пістолет розрядити і відправити до майстерні.
2. **Недосилання патрона затвором** (затвор зупинився, не досягнувши крайнього переднього положення; спуск курка не відбувся)
 - ✓ Забруднення патронника або викидача ► Дослати затвор рукою вперед і продовжити стрільбу.
 - ✓ Злам або осадження зворотної пружини ► Відправити пістолет до майстерні.
3. **Утикання** (ущемлення набою між дзеркалом затвора і казенною частиною ствола при досиланні набою в патронник)
 - ✓ Забруднення магазина ► Витягнути магазин, відвести затвор назад, витягнути ущемлений набій та продовжити стрільбу.
 - ✓ Магазин не зафіксований заціпою ► Витягнути магазин, відвести затвор назад, витягнути ущемлений набій та продовжити стрільбу.
 - ✓ Розгин губок магазина ► Розрядити пістолет, замінити магазин. Несправний магазин відправити до майстерні.
4. **Ущемлення гільзи затвором** (затвор в задньому положенні і туго переміщується вперед)
 - ✓ Забруднення рухомих частин пістолета або слабкий заряд патрону ► Викинути гільзу відведенням затвора назад і продовжити стрільбу.
 - ✓ Несправність викидача ► Розрядити пістолет і відправити до майстерні.
 - ✓ Зігнутий відбивач ► Розрядити пістолет, розібрати і вирівняти відбивач.
5. **Автоматична стрільба**
 - ✓ Злам відокремлювача ► Відправити пістолет до майстерні.
 - ✓ Ослаблення або злам пружини шептала ► Відправити пістолет до майстерні.
 - ✓ Злам бойового виступу курка або шептала ► Відправити пістолет до майстерні.

« ФОРТ - 17 »

Тактико-технічні характеристики

вага із спорядженим магазином	830 гр
вага з магазином без патронів	680 гр
довжина пістолета	180 мм
висота пістолета	130 мм
ширина пістолета	33 мм
довжина ствола	95 мм
кількість нарізів у стволі (правобічні)	6
калібр	9 мм
ємність магазину 15 патронів (Makarov)	16 патронів (Kurz)
бойова швидкострільність	40 пострілів/хв
дальність ефективного вогню	50 м
дальність до якої зберігається убивча дія кулі	350 м
початкова швидкість кулі 320 м/с (Makarov)	300 м/с (Kurz)
патрон 9x18 мм (Makarov)	9x17 мм (Kurz)
вага патрона 9x18 мм (Makarov)	10 гр
довжина патрона	25 мм
вага пули	6,1 гр
довжина кулі	12 мм
довжина гільзи	17,3 мм

« АКС-74У »

АКС-74У – є індивідуальною зброєю і призначений для знищення живої сили та ураження вогневих засобів противника у ближньому бою на відкритій, пересічній місцевості та у міських умовах. Автоматична дія автомата основана на використанні енергії порохових газів, які відводяться з каналу ствола у газову камеру.

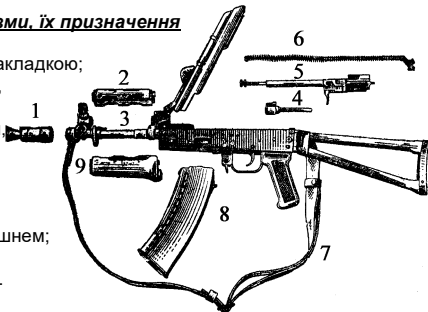
Тактико-технічні характеристики

вага із спорядженим магазином	3 кг
вага з магазином без патронів	2,7 кг
довжина автомата	730 мм
довжина автомата із складеним прикладом	490 мм
довжина прицільної лінії	235 мм
довжина ствола	206,5 мм
кількість нарізів у стволі (правобічні)	4
калібр	5,45 мм
ємність магазину	30 патронів
бойова швидкострільність (одиначними)	40 пострілів/хв
бойова швидкострільність (очередями)	100 пострілів/хв
темп стрільби	650-700 пострілів/хв
початкова швидкість кулі	735 м/с
прицільна дальність	500 м
дальність прямого пострілу по грудній фігурі	360 м
дальність ефективного вогню	400 м
дальність до якої зберігається убивча дія кулі	1100 м
максимальна дальність польоту кулі	2900 м
патрон	5,45x39 мм
вага патрона	10,2 гр
вага пули	3,4 гр

Основні частини та механізми, їх призначення

- 1 – полум'ягасник;
- 2 – газова трубка зі ствольною накладкою;
- 3 – ствол зі ствольною коробкою, кришкою ствольної коробки, ударно-спусковим механізмом, прицільним пристроєм, складним прикладом та пістолетною рукояткою;
- 4 – затвор;
- 5 – затворна рама с газовим поршнем;
- 6 – зворотній механізм;
- 7 – ремінь; 8 – магазин; 9 – цівка.

ПОЛУМ'ЯГАСНИК - для зменшення звуку та полум'я при пострілі.

- 1 – виїм для фіксатора;
- 2 – конічний розтруб;
- 3 – виїм для відгвинчування шомполом;
- 4 – внутрішня різьба

ГАЗОВА ТРУБКА ЗІ СТВОЛЬНОЮ НАКЛАДКОЮ – для направлення руху газового поршня та захисту рук від опіків при стрільбі.

ЦІВКА - для зручності при діях з автоматом та захисту рук від опіків при стрільбі.

З'ЄДНУВАЛЬНА МУФТА - для приєднання цівки до автомата.

- 1 – газова трубка;
- 2 – ствольна накладка
- 3 – цівка

ПРИЦІЛЬНИЙ ПРИСТРІЙ - для наведення автомата при стрільбі на різну дальність. Складається із цілика і мушки. Цілик має 2 положення: П – на дальність до 350 м; 5 – більш 350 м.

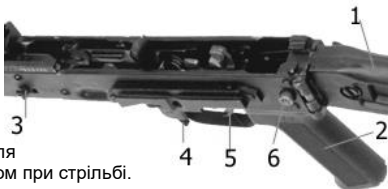
СТВОЛ - для направлення польоту кулі. **Нарізи** - для передачі кулі обертального руху. **Патронник** - для розміщення патрону, має форму гільзи в казенній частині каналу ствола.

- 1 – патронник;
- 2 – виїм для штифта ствола;
- 3 – кульовий вхід;
- 4 – нарізна частина;
- 5 – основа для кріплення газової трубки й кришки ствольної коробки;
- 6 – з'єднувальна муфта; 7 – основа мушки; 8 – різьбовий виступ

СТВОЛЬНА КОРОБКА - для з'єднання частин і механізмів автомата, для забезпечення закривання каналу ствола затвором і запирання затвора.

- 3 – защіпка прикладу;
- 4 – защіпка магазину;
- 5 – спусковий гачок;
- 6 – фіксатор прикладу

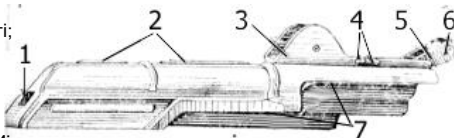

СКЛАДАНИЙ ПРИКЛАД і ПІСТОЛЕТНА РУКОЯТКА – для зручності дій з автоматом при стрільбі.

- 1 – приклад; 2 – пістолетна рукоятка;

КРИШКА СТОЛЬНОЇ КОРОБКИ - для захисту від забруднення частин і механізмів, які розміщуються у ствольній коробці.

- 1 – отвір;
- 2 – ребра жорсткості;
- 3 – запобіжник цілика;
- 4 – прорізи для установки накидного цілика;
- 5 – обмежник кута повороту кришки ствольної коробки;
- 6 – вісь кріплення; 7 – східчастий виріз

УДАРНО-СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ - для спуску курка з бойового зводу, нанесення удару по ударнику, забезпечення ведення автоматичного або одиночного вогню, припинення стрільби, запобігання пострілу при незапертому затворі, постановки автомата на запобіжник.

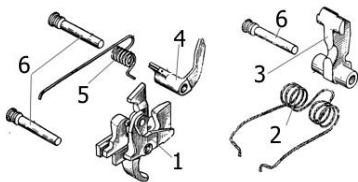
КУРОК З БОЙОВОЮ ПРУЖИНОЮ - для нанесення удару по ударнику.

ОБМЕЖНИК ПОВОРОТУ КУРКА - для обмеження повороту курка назад і запобігає удару курка по спусковому гачкові.

СПУСКОВИЙ ГАЧОК - для утримання курка на бойовому взводі та для спуску курка.

АВТОСПУСК - для автоматичного звільнення курка із зводу автоспуску при стрільбі чергами, а також для запобігання спуску курка при незакритому каналі ствола і незапертому затворі, нанесення удару по ударнику.

ШЕПТАЛО ОДИНОЧНОГО ВОГНЮ – для утримання курка після пострілу в крайньому задньому положенні, якщо при веденні одиночного вогню спусковий гачок не був відпущений.

- 1 – спусковий механізм з спусковим гачком;
- 2 – бойова пружина;
- 3 – курок; 4 – автоспуск;
- 5 – пружина автоспуску;
- 6 – осі спускового механізму

ПЕРЕВІДНИК - для установки автомата на запобіжник, на автоматичний або одиночний вогонь.

ГАЗОВА КАМЕРА - для направлення порохових газів із ствола на газовий поршень затворної рами.

ЗАТВОРНА РАМА С ГАЗОВИМ ПОРШНЕМ - для приведення в дію затвора і ударно-спускового механізму.

- 1 – газовий поршень;
- 2 – рукоятка;
- 3 – паз для відбивного виступу;
- 4 – запобіжний виступ

ЗАТВОР - для досилання патрона з магазину у патронник, закривання каналу ствола, розбивання капсуля і викидання із патронника гільзи (патрона).

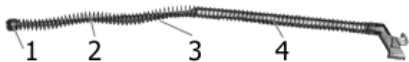
Викидач з пружиною – для витягу гільзи з патронника і утримання її до зустрічі з відбивним виступом ствольної коробки.

- 1 – затвор;
- 2 – викидач з пружиною;
- 3 – ударник

ЗВОРОТНІЙ МЕХАНІЗМ - для повернення затворної рами із затвором у переднє положення.

- 1 – муфта; 2 – рухомий стрижень;
- 3 – зворотна пружина;
- 4 – направляючий стрижень

МАГАЗИН - для розміщення 30 патронів і подачі їх у ствольну коробку.

- 1 – кришка; 2 – стопорна планка; 3 - пружина;
- 4 - подавач; 5 - зачіп; 6 – опорний виступ

ЗАТРИМКИ при СТРІЛЬБІ з «АКС-74У»

ПРИЧИНИ ЗАТРИМКИ ► ДІЇ ПО УСУНЕННЮ

1. **Неподача патрона** (затвор у передньому положенні але постріл не відбувся, в патроннику немає патрона)
 - ✓ Забруднення або несправність магазина ► Перезарядити автомат і продовжити стрільбу. При повторенні затримки замінити магазин. Відправити автомат у майстерню.
 - ✓ Несправність засувки магазина ► -//-.
2. **Утукання патрона** (патрон уткнувся кулею у казенний зріз ствола, рухомі частини зупинилися у середньому положенні)
 - ✓ Несправність магазина ► Утримуючи рукоятку затворної рами, вийняти патрон та продовжити стрільбу. При повторенні затримки замінити магазин.
3. **Осічка** (затвор у передньому положенні, патрон у патроннику, курок спущено але постріл не відбувся)
 - ✓ Несправність патрона ► Перезарядити і продовжити стрільбу.
 - ✓ Несправність ударника або ударно-спускового механізму, забруднення або застигання мастила (відсутній або малий накол бойка на капсулі) ► Оглянути і прочистити ударник та ударно-спусковий механізм, при поломці або зношенні автомат відправити в майстерню.
 - ✓ Заклинення ударника в затворі ► Від'єднати ударник від затвора та прочистити отвір у затворі під ударником.
4. **Невтягання гільзи** (гільза в патроннику, черговий патрон впирається в нею кулею, рухомі частини зупинилися в середньому положенні)
 - ✓ Забруднений патрон або патронник ► Відвести рукоятку затворної рами назад і, утримуючи її у задньому положенні, від'єднати магазин та витягти патрон.
 - ✓ Забруднення або несправність викидача чи його пружини ► Вийняти затвором або шомполом гільзу з патронника. При повторенні затримки прочистити патронник та патрони. Оглянути і прочистити від бруду викидач. При несправності викидача автомат відправити в майстерню.
5. **Прихват або невідбиття гільзи** (гільза не викинута із ствольної коробки, а залишилась у ній спереду затвора або дослана затвором знову в патронник)
 - ✓ Забруднення частин газових шляхів або патронника ► Відвести рукоятку затворної рами назад, викинути гільзу і продовжити стрільбу. При повторенні прочистити газові шляхи, частини та патронник. При несправності викидача автомат відправити в майстерню.
 - ✓ Забруднення або несправність викидача ► -//-.
6. **Недохід затворної рами в переднє положення**
 - ✓ Несправність зворотної пружини ► Замінити пружину (в бойовій обстановці передню частину повернути заправленим кінцем назад і продовжити стрільбу).

« MP5-A3 »

MP5-A3 – пістолет-кулемет призначений для використання в усіх видах сучасних бойових дій, при виконанні антитерористичних операцій, затримання правопорушників в умовах міста та на відкритій місцевості на відстані до 100 м. Автоматична дія діє за принципом напіввільного затвора, вогонь ведеться із закритого затвора. Робота частин і механізмів з системою відстроченої віддачі і з роликком-замком

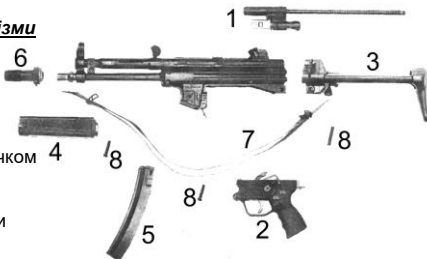
Тактико-технічні характеристики

вага без магазину	3025 гр
довжина з розкладеним прикладом	690 мм
довжина зі складеним прикладом	525 мм
довжина прицільної лінії	340 мм
довжина ствола	225 мм
кількість нарізів у стволі (правобічні)	6
калібр	9 мм
ємність магазину	30 патронів
темп стрільби	600-800 пострілів/хв
початкова швидкість кулі	350 м/с
прицільна дальність	25-100 м
патрон	9x19 мм (Luger)
довжина патрона	29,7 мм
довжина гільзи	19,2 мм

Основні частини та механізми
(неповне розбирання)

- 1 – блок затворного механізму
2 – нижня частина ствольної коробки з блоком ударно-спускового механізму, з рукояткою та спусковим гачком
3 – приклад, 4 – цівка
5 – магазин, 6 – полум'ягасник,
7 – ремінь тактичний 8 – штифти

- 1) ВАЖІЛЬ ВЗВОДУ** - для ручної перезарядки зброї та подачі патрона в патронник, в той же час, утримуючи затворний механізм в крайньому задньому положенні блокує його.
- ПРИЦІЛЬНІ ПРИСТРОЇ** - мушка і рухомий цілик (4 положення - від 25 до 100 м) для забезпечення стрілку найкращим чином бачити ціль, прицілитись та зробити влучний постріл.
- МЕХАНІЗМ ЗАТВОРУ** (затвор зі зворотною пружиною) – для подачі патрону в ствол і замикання, відкриття вогню, потім викидання назовні відбиту гільзу патрона.
- Ствол, важіль взводу і прицільні пристрої прикріплені до ствольної коробки (ресивера).
- 2) НИЖНЯ ЧАСТИНА СТВОЛЬНОЇ КОРОБКИ (РЕСИВЕРУ)** включає в себе ударно-спусковий механізм з рукояткою та спусковою скобою зі спусковим гачком, і запобіжником, яка приєднується до верхньої частини ствольної коробки за допомогою стопорного штифта.
- Запобіжник-перевідник** флажкового типу – для переключення режиму стрільби (S - запобіжник включений, E - одиничний вогонь, F - автоматичний вогонь).
- 3) ПРИКЛАД** - для утримання зброї відповідним чином з упором в плече. Приклад прикріплений до корпусу ствольної коробки за допомогою стопорного штифта кріплення приклада.
- 4) ЦІВКА** - для захисту руки стрілка від опіків дуловим полум'ям.
- Цівка кріпиться до ствольної коробки зі стволом в його передній частині за допомогою штифта (з'єднувального штифта цівки).

- 5) **МАГАЗИН** - для спорядження 30 патронів. Має індикатор спорядження на 10, 20 та 30 патронів.
- 6) **ПОЛУМ'ЯГАСНИК** - для гасіння полум'я дула. Овальні прорізи, розташовані в передній частині, забезпечують випуск та розсіювання порохових газів.
- 7) **РЕМЕНЬ** - довжина регулюється за допомогою пряжки.

ЗАТРИМКИ при СТРІЛЬБІ з «MP5-A3»

ПРИЧИНИ ЗАТРИМКИ ► ДІЇ ПО УСУНЕННЮ

1. Не досилається в патронник патрон з магазину

- ✓ Неправильно встановлений магазин ► Добре зафіксуйте магазин в слоті.
- ✓ Магазин не закріплений ► Перевірте засувку вилучення магазину.
- ✓ Деформовані загнуті губки магазину ► Замініть магазин.

2. Стріляні гільзи не викидаються назовні

- ✓ Зламаний відбивач або пружина коректора ► Замініть відбивач або пружину коректора.
- ✓ Несправний викидач стріляних гільз ► Замініть викидач стріляних гільз.
- ✓ Забруднений патронник ► Очистіть патронник.

3. Не відбулося пострілу (відсутній накол капсуля)

- ✓ Ударник зламаний ► Замініть ударник
- ✓ Кінець ударника короткий ► Замініть ударник
- ✓ Пружина ударника втратила еластичність ► Замініть пружину
- ✓ Патрон несправний ► Використайте інший патрон

4. Затвор не закривається і заповнення не впорядковане

- ✓ Забруднений патронник ► Очистіть патронник
- ✓ Забруднений фіксуючий елемент ствола ► Очистіть фіксуючий елемент ствола
- ✓ Патрон несправний ► Замініть патрон
- ✓ Пружина ударника втратила еластичність ► Замініть пружину

5. Магазин не вставляється в слот для магазину

- ✓ Забруднений слот ► Очистіть слот
- ✓ Магазин забруднений або деформований ► Очистіть магазин або замініть магазин
- ✓ Зайвий патрон в магазині ► Зніміть з губок магазину зайвий патрон.

Наказ МВС України №334 від 26.04.2019

НОРМАТИВИ (розділ VIII)

Вправа / Секунд	ПМ			ФОРТ-12		
Оцінка:	5	4	3	5	4	3
1. Вивчення та вдосконалення техніки спорядження магазина патронами	19	21	23	35	40	45
2. Вивчення та вдосконалення техніки неповного розбирання пістолета	10	13	16	30	33	36
3. Вивчення та вдосконалення техніки збирання пістолета після неповного розбирання	15	18	21	35	38	41

СПОРЯДЖЕННЯ МАГАЗИНА ПАТРОНАМИ

По команді **«До виконання нормативу приступити!»** поліцейський повинен **взяти магазин** пістолета та **спорядити** його навчальними патронами.

Покласти магазин на стіл та голосом доповісти: **«Готовий!»** (хронометр вимикається).

Норматив вважається невиконаним за умови впирання магазину чи руки, яка його утримує, у будь-яку поверхню, а також відтягування пружини подавача (ПМ).

НЕПОВНЕ РОЗБИРАННЯ « ПМ »

По команді: **«До виконання нормативу приступити!»** поліцейський повинен:

1. **Від'єднати магазин** від основи рукоятки (утримуючи пістолет за рукоятку правою (лівою) рукою, великим пальцем лівої (правої) руки відвести зачіпку магазину назад до кінця, одночасно відтягуючи вказівним пальцем лівої (правої) руки виступаючу частину кришки магазину, витягнути магазин з основи рукоятки).

2. **Перевірити, чи нема патрона в патроннику:**

- вимкнути запобіжник (опустити прапорець донизу);
- відвести лівою (правою) рукою затвор у заднє положення і поставити його на затворну затримку;
- оглянути патронник;
- натиснути великим пальцем правої (лівої) руки на затворну затримку та відпустити затвор.

3. **Від'єднати затвор від рамки:**

- узявши пістолет у праву (ліву) руку за рукоятку, лівою (правою) рукою відтягнути спускову скобу вниз і в бік, зафіксувати її в перекошеному положенні вказівним пальцем руки, яка тримає пістолет;
- лівою (правою) рукою відвести затвор у крайнє заднє положення і, припіднявши його задню частину, дати йому переміститися вперед під дією зворотної пружини, після чого відділити затвор від рамки;
- поставити спускову скобу на своє місце.

4. **Зняти зі ствола зворотну пружину** (утримуючи рамку правою(лівою) рукою за рукоятку і обертаючи зворотну пружину на себе лівою (правою) рукою, зняти її зі ствола).

5. **Частини пістолета лежать на столі.**

Поліцейський голосом доповідає: **«Готовий!»** (хронометр вимикається).

ЗБИРАННЯ « ПМ » ПІСЛЯ НЕПОВНОГО РОЗБИРАННЯ

По команді: **«До виконання нормативу приступити!»** поліцейський повинен:

1. **Приєднати до ствола зворотну пружину** (узявши рамку за рукоятку в праву (ліву) руку, лівою (правою) рукою приєднати до ствола зворотну пружину обов'язково тим кінцем, у якому крайній виток має менший діаметр порівняно з іншими витками).

2. **Приєднати затвор до рамки** (утримуючи рамку за рукоятку в правій (лівій) руці, а затвор у лівій (правій), ввести вільний кінець зворотної пружини в канал затвора, відвести затвор у крайнє заднє положення таким чином, щоб дульна частина ствола пройшла через канал затвора і виступила назовні, після цього опустити задню частину затвора на рамку так, щоб повздовжні виступи затвора розташувалися в пазах рамки, і, притиснувши затвор до рамки, відпустити його).

Для приєднання затвора до рамки не обов'язково відтягувати вниз і відводити спускову скобу (при відведенні затвора в крайнє заднє положення, необхідно припідняти його задню частину максимально вгору таким чином, щоб не було утикання нижньої передньої стінки затвора в гребінь спускової скоби, яка обмежує рух затвора назад).

3. **Увімкнути запобіжник** (підняти прапорець доверху).

4. **Приєднати магазин** до основи рукоятки (утримуючи пістолет у правій (лівій) руці, великим і вказівним пальцями лівої (правої) руки вставити магазин в основу рукоятки через нижнє вікно, натиснути на кришку магазину великим пальцем так, щоб заціпка (нижній кінець бойової пружини) заскочила за виступ на стінці магазину). *Удари долонею по магазину не дозволяються.*

5. **Перевірити вірність збирання пістолета:**

- вимкнути запобіжник (опустити прапорець вниз);
- відвести затвор у заднє положення і відпустити його (затвор, пройде дещо вперед, стане на затворну затримку і залишиться в задньому положенні);
- натиснувши великим пальцем правої (лівої) руки на затворну затримку, затвор повертається у вихідне положення (курок при цьому повинен стояти на бойовому зводі);
- увімкнути запобіжник (курок при цьому повинен зірватися з бойового зводу і заблокуватися).

6. **Пістолет у зібраному стані запобіжником догори лежить на столі.**

Поліцейський голосом доповідає: **«Готовий!»** (хронометр вимикається).

НЕПОВНЕ РОЗБИРАННЯ « ФОРТ-12 »

По команді: **«До виконання нормативу приступити!»** поліцейський повинен:

1. **Від'єднати магазин** від основи рукоятки (утримуючи пістолет за основу рукоятки, великим пальцем правої (лівої) руки необхідно натиснути на кнопку фіксатора магазину, одночасно відтягуючи вказівним пальцем лівої (правої) руки виступаючу частину кришки магазину, витягнути магазин з основи рукоятки).

2. **Перевірити, чи нема патрона в патроннику:**

- вимкнути запобіжник (опустити прапорець донизу);
- відвести лівою (правою) рукою затвор у заднє положення і поставити його на затворну затримку;
- оглянути патронник;
- натиснути великим пальцем правої (лівої) руки на затворну затримку та відпустити затвор.

3. **Магазином або шомполом натиснути на вісь затворної затримки з правого боку.**

4. **Відокремити затворну затримку** (потягнувши за неї з лівого боку).

5. **Від'єднати затвор від рамки** (узявши пістолет у праву (ліву) руку за рукоятку, лівою (правою) рукою відвести затвор у крайнє заднє положення, підняти його задню частину та змістити затвор уперед, знімаючи зі ствола).

6. **Від'єднати зворотні пружини і напрямну вісь** від рамки пістолета.

7. **Частини пістолета лежать на столі.**

Поліцейський голосом доповідає: **«Готовий!»** (хронометр вимикається).

ЗБИРАННЯ « ФОРТ-12 » ПІСЛЯ НЕПОВ. РОЗБИРАННЯ

По команді: **«До виконання нормативу приступити!»** поліцейський повинен:

- 1. Приєднати зворотні пружини і її напрямну вісь до рамки пістолета.**
 - 2. Приєднати затвор до рамки** (утримуючи рамку за рукоятку в правій (лівій) руці, а затвор у лівій (правій), ввести ствол та напрямну вісь із пружинами в канал затвора, після цього відвести затвор у крайнє заднє положення таким чином, щоб дульна частина ствола пройшла через канал затвора і виступила назовні, після цього опустити задню частину затвора на рамку так, щоб повздовжні виступи затвора розташувалися в пазах рамки, і, притиснувши затвор до рамки, відпустити його).
 - 3. Приєднати затворну затримку** (вставити вісь затворної затримки в отвір з лівого боку рамки пістолета).
 - 4. Здійснити спуск курка з бойового зводу** (натиснути вказівним пальцем руки, яка утримує зброю, на спусковий гачок, притримуючи при цьому курок великим пальцем, плавно відпустити його).
 - 5. Увімкнути запобіжник** (підняти прапорець доверху).
 - 6. Приєднати магазин** до основи рукоятки (утримуючи пістолет у правій (лівій) руці, великим і вказівним пальцями лівої (правої) руки вставити магазин в основу рукоятки через нижнє вікно, натиснути на кришку магазину великим пальцем так, щоб спрацювала кнопка фіксатора магазину та заблокувала його).
 - 7. Перевірити вірність збирання пістолета:**
 - вимкнути запобіжник (опустити прапорець вниз);
 - відвести затвор у заднє положення і відпустити (затвор має зафіксуватися на затворній затримці);
 - натиснувши на затворну затримку повернути затвор у переднє положення;
 - здійснити спуск курка з бойового зводу;
 - вимкнути запобіжник.
 - 8. Пістолет у зібраному стані запобіжником догори лежить на столі.**
- Поліцейський голосом доповідає: **«Готовий!»** (хронометр вимикається).

індивідуальні вправи другої категорії

зі стрільби з пістолета

Стрілець - поліцейський, який склав заліки із знання матеріальної частини зброї, правил та порядку її застосування і використання, заходів безпеки при поводженні з нею, умов, порядку виконання вправ зі стрільби (кидання ручних гранат) та їх оцінювання, виконав норматив вогневої підготовки та допущений керівником стрільб до виконання вправ зі стрільби (кидання ручних гранат).

Стрілець зобов'язаний:

- знати і дотримуватися заходів безпеки при поводженні зі зброєю; перед виконанням вправи зі стрільби (нормативу вогневої підготовки) вивчити умови та порядок їх виконання;

- чітко та своєчасно виконувати команди, подані керівником стрільб, та доповідати йому в установленому порядку;

- постійно вдосконалювати свій рівень знань з вогневої підготовки; після закінчення стрільб зібрати гільзи (чеки) та здати їх роздавачу боєприпасів;

- у разі неповного використання боєприпасів (запалів, гранат, пострілів) здати їх роздавачу боєприпасів;

- у разі виникнення затримки при стрільбі припинити ведення вогню, якщо інше не визначено умовами виконання вправ зі стрільби, не змінюючи положення зброї, прибрати палець зі спускового гачка, увімкнути запобіжник (по можливості), підняти догори вільну руку (при виконанні вправи, яка передбачає обмежену видимість, крім цього, голосом доповісти: "Затримка!" або "Проблема!").

Положення **«СТОЯЧИ»**: стрілець стоїть обома ногами на вогневій позиції без будь-якої додаткової опори. Зброя може триматися двома руками.

ВПРАВА №11 курсу стрільб

«Навчання стрільбі по нерухомій цілі в необмежений час»

Ціль - поясна фігура (мішень № 1 або № 3) або поясна фігура з колами (мішень № 3-а), що встановлюється не вище 125 см від нижнього краю мішені, нерухома

Відстань до цілі – 25 м

Кількість патронів - 3 шт.

Час на виконання вправи - необмежений

Положення для стрільби - стоячи

Вихідне положення – «зброя у кобурі» (пістолет зафіксований у кобурі, усі патрони в магазині, запобіжник увімкнений)

Оцінка:

"відмінно" - 3 влучення;

"добре" - 2 влучення;

"задовільно" - 1 влучення.

Порядок виконання

По команді керівника стрільб: **«Заряджай!»** стрілець на рубежі відкриття вогню приймає положення для стрільби стоячи та, зайнявши **вихідне положення**, голосом доповідає: **«Готовий!»**.

Керівник стрільб, переконавшись, що все готове до виконання вправи, подає команду: **«Вогонь!»**, по якій стрілець **дістає пістолет з кобури, направляє його стволом на мішень, вимикає запобіжник, досилає патрон у патронник та виконує три постріли в мішень**.

ВПРАВА №13 курсу стрільб

«Навчання прицільній стрільбі в обмежений час»

Ціль - поясна фігура (мішень № 1 або № 3) або поясна фігура з колами (мішень № 3-а), що встановлюється не вище 125 см від нижнього краю мішені, нерухома

Відстань до цілі – 15-25 м

Кількість патронів - 3 шт.

Час на виконання вправи – 7 с

Положення для стрільби - стоячи.

Вихідне положення – «зброя у кобурі» (пістолет зафіксований у кобурі, усі патрони в магазині, запобіжник увімкнений)

Оцінка: за умови, що час
на виконання вправи
не було перевищено

"відмінно" - 3 влучення;
"добре" - 2 влучення;
"задовільно" - 1 влучення.

Порядок виконання

По команді керівника стрільб: **«Приготуватися!»** стрілець на рубежі відкриття вогню, зайнявши відповідне **вихідне положення**, голосом доповідає: **«Готовий!»**.

Керівник стрільб, переконавшись, що все готове до виконання вправи, подає команду: **«Вогонь!»** (вмикає хронометр), по якій стрілець приводить зброю в готовність (**дістає пістолет з кобури, направляє його стволом на мішень, вимикає запобіжник, досилає патрон у патронник**) та виконує три постріли в мішень.

Після закінчення часу, відведеного на виконання вправи, керівник стрільб подає команду: **«Час!»** (вимикає хронометр).

ВПРАВА №17 курсу стрільб

«Навчання стрільбі в обмежений час по цілі, що захищена бронезиловом»

Ціль - поясна фігура (мішень № 1 або № 3) або поясна фігура з колами (мішень № 3-а), що встановлюється не вище 125 см від нижнього краю мішені, нерухома

Відстань до цілі – 7-15 м

Кількість патронів - 3 шт.

Час на виконання вправи – 5 с

Положення для стрільби - стоячи

Вихідне положення – «позиція очікування» (стрілець утримує пістолет стволом, спрямованим під кутом 45-60 градусів угору або вниз у напрямку лінії мішеней, запобіжник увімкнено)

Оцінка: за умови, що час на виконання вправи не було перевищено:

"відмінно" - 3 влучення; (1 - в голову, 2 - в корпус);

"добре" - 2 влучення; (1 - в голову, 1 - в корпус);

"задовільно" - 1 влучення. 1 влучення (в голову);

Порядок виконання

По команді керівника стрільб: **«Заряджай!»** стрілець на рубежі відкриття вогню приймає відповідне положення для стрільби, приводить зброю в готовність (дістає зброю, направляє на мішень, вимикає запобіжник, досилає патрон у патронник, вмикає запобіжник) та, зайнявши вихідне положення, голосом повідомляє: **«Готовий!»**.

Керівник стрільб, переконавшись, що все готове до виконання вправи, подає команду: **«Вогонь!»** (вмикає хронометр), по якій стрілець **спрямовує ствол на мішень, вимикає запобіжник, ставить курок на бойовий звід та виконує три постріли** в мішень (перший та другий - у корпус, третій - у голову).

Після закінчення часу, відведеного на виконання вправи, керівник стрільб подає команду: **«Час!»** (вимикає хронометр).

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ СТРІЛЬБ

Перед початком виконання вправи зі стрільби керівник стрільб на вихідному рубежі перевіряє готовність зміни (стрільця) до її виконання, після чого дає роздавачеві боеприпасів команду видати зміні (стрільцю) боеприпаси.

Стрілець, який отримав боеприпаси, оглядає їх та голосом доповідає керівнику стрільб, наприклад: *«Лейтенант поліції Романенко три бойові патрони отримав та оглянує!»*. За наявності зауважень до цілісності та якості боеприпасів стрілець доповідає про них керівнику стрільб, а керівник стрільб уживає заходів для їх заміни.

По команді керівника стрільб: *«Спорядити магазин!»* зміна (стрілець) самостійно споряджає магазин (магазини) та приєднує його до зброї.

Керівник стрільб, переконавшись, що до стрільби все готове, визначає кожному стрільцю його ціль (мішень) та подає одну з таких команд: *«На рубіж відкриття вогню - кроком (бігом) руш!»*, *«Приготуватися!»*, що одночасно є наказом для переміщення зміни (стрільця) на рубіж відкриття вогню.

Перемістившись на рубіж відкриття вогню, зміна (стрілець) одягає захисні окуляри, протитумові навушники, приймає положення для стрільби та, зайнявши вихідне положення, голосом доповідає про готовність, наприклад: *«Лейтенант поліції Романенко до стрільби готовий!»*.

Виключно по команді керівника стрільб: *«Вогонь!»* (*«Рух!»*, *«Уперед!»*, *«Старт!»*) або за звуковим сигналом таймера зміна (стрілець) розпочинає виконання вправи зі стрільби, після завершення виконання якої доповідає, наприклад: : *«Лейтенант поліції Романенко стрільбу закінчив!»*, після чого по команді: *«Зброю до огляду!»* забезпечує огляд зброї керівником стрільб (стрілець від'єднує магазин від основи рукоятки пістолета (стволом у напрямку мішеней), кладе його під великий палець сильної руки з протилежного боку від вікна для екстракції гільз так, щоб подавач магазину був на 2-3 см вище затвора, забезпечує перевірку патронника та магазина керівником стрільб).

Після огляду зброї керівник стрільб подає команду: *«Оглянуто!»* (стрілець (не змінюючи напрямку ствола) знімає затвор із затворної затримки, здійснює спуск курка з бойового зводу, вмикає запобіжник, приєднує магазин до основи рукоятки пістолета і повертає зброю в кобуру) та, переконавшись в її виконанні зміною (стрільцем), подає команду: *«Відбій!»*.

За необхідності огляду мішеней керівник стрільб подає команду: *«Зміна, до мішеней кроком (бігом) руш!»*. На рубежі огляду мішеней зміна (стрілець) повинна зупинитися, а керівник стрільб - оголосити кожному стрільцю його результати та оцінку;

Після огляду мішеней зміна (стрілець) по команді керівника стрільб повертається на вихідний рубіж.